

20.01.2025 – 20 ROCZNICA ŚMIERCI JANA NOWAKA-JEZIORAŃSKIEGO

(1914-2005)

Krótką notatka o JANIE NOWAKU-JEZIORAŃSKIM

Urodził się 2 października 1914 r. w Berlinie jako Zdzisław Jeziorański (Jan Nowak to jeden z pseudonimów okupacyjnych). W młodości uczęszczał do Gimnazjum im. Adama Mickiewicza w Warszawie. W tym czasie wstąpił do harcerstwa. Po ukończeniu gimnazjum przeniósł się do Poznania, gdzie studiował ekonomię na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza. Po studiach pracował jako asystent na wspomnianej uczelni u boku m.in. wybitnego ekonomisty prof. Edwarda Taylora.

Brał udział w kampanii polskiej 1939 r., podczas walk nad Bugiem został wzięty do niewoli niemieckiej. W trakcie transportu jeńców do Niemiec udało mu się zbiec i powrócić do Warszawy. W stolicy zaangażował się w działalność konspiracyjną. Od 1941 r. był członkiem Związku Walki Zbrojnej, a następnie żołnierzem Armii Krajowej. Uczestniczył m.in. w Akcji "N", w ramach której kolportowano wśród Niemców antynazistowskie materiały propagandowe w ich ojczystym języku. W AK poznał swoją późniejszą żonę łączniczkę Jadwigę Wolską "Grete" (zmarła w 1999 roku). Posługiwał się m.in. pseudonimami "Jan Kwiatkowski" i "Adalbert Kozłowski". Od 1943 r., jako kurier Komendanta Głównego AK i jego łącznik z londyńskim rządem RP, odbył pięć wypraw na trasie Warszawa-Londyn.

W 1944 r. walczył w Powstaniu Warszawskim. Po kapitulacji powstańców przedostał się do Londynu, a po zakończeniu wojny zdecydował się pozostać za granicą. W angielskiej stolicy od 1948 r. pracował w Radiu BBC, a następnie w Radiu Wolna Europa.

3 maja 1952 r. w siedzibie Radia Wolna Europa w Monachium poprowadził pierwszą audycję w języku polskim. W historycznym przemówieniu mówił m.in., że "nadejdzie jeszcze ten dzień, kiedy jutrzienka swobody zabłyśnie znów nad Warszawą". Później został dyrektorem sekcji polskiej RWE, sprawował tę funkcję do grudnia 1975 r.

Następnie zamieszkał w USA, gdzie aktywnie włączył się w życie Polonii. Stał się, m.in. wraz z prof. Zbigniewem Brzezińskim, wytrwałym rzecznikiem spraw polskich. Za prezydentury Jimmy'ego Cartera i Ronalda Reagana był konsultantem amerykańskiej Rady Bezpieczeństwa Narodowego. W USA Nowak-Jeziorański zaangażował się w pomoc dla polskiej opozycji demokratycznej i "Solidarności". Był wieloletnim dyrektorem Kongresu Polonii Amerykańskiej.

W latach 90. prowadził lobbing na rzecz wejścia Polski do NATO.

Po raz pierwszy po wojnie Nowak-Jeziorański przyjechał do Polski w sierpniu 1989 r. na zaproszenie Lecha Wałęsy. Potem już regularnie przyjeżdżał do kraju.

W wyborach prezydenckich w 1995 r. Nowak-Jeziorański poparł Lecha Wałęsę.

Na stałe do ojczyzny powrócił w lipcu 2002 r. Zamieszkał w Warszawie.

Nowak-Jeziorański aktywnie włączył się w życie kraju: komentował wydarzenia polityczne, zaangażował się w promowanie integracji Polski z Unią Europejską i rozwijanie kontaktów z naszymi wschodnimi sąsiadami. Stał się autorytetem moralnym dla wielu Polaków.

Założył m.in. fundację Kolegium Europy Wschodniej; był rzecznikiem zaktywizowania polskiej polityki wobec Białorusi. W listopadzie 2002 r. prezydent Litwy Valdas Adamkus uhonorował go obywatelstwem litewskim, w uznaniu jego zasług we wspieraniu Litwy w dążeniu do NATO.

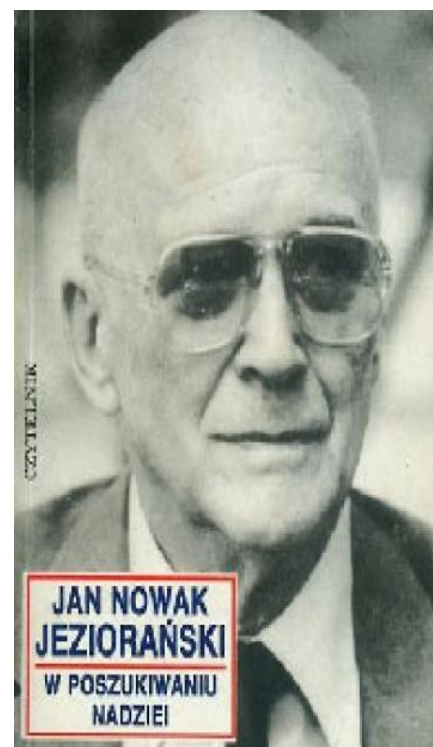
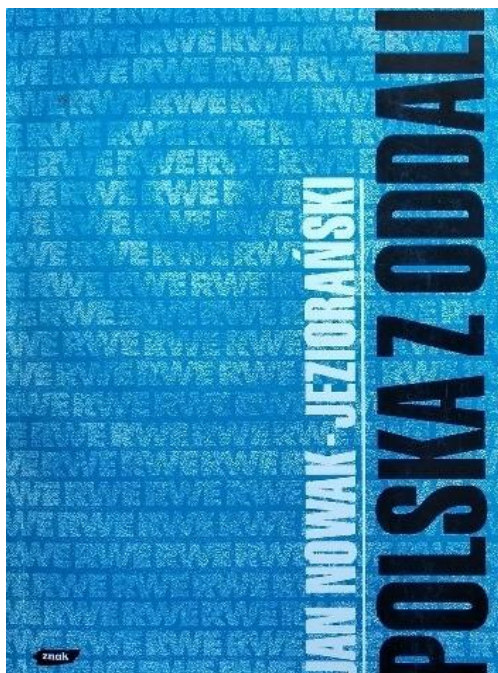
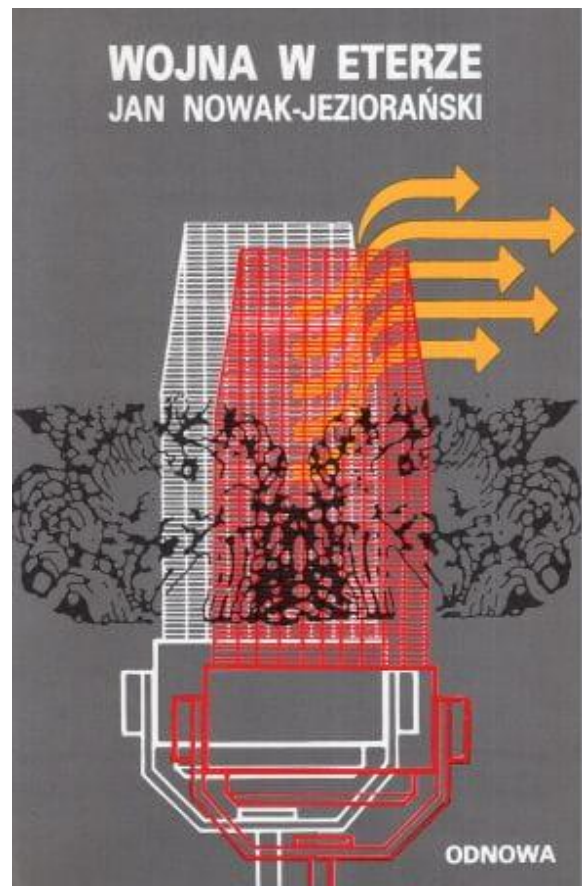
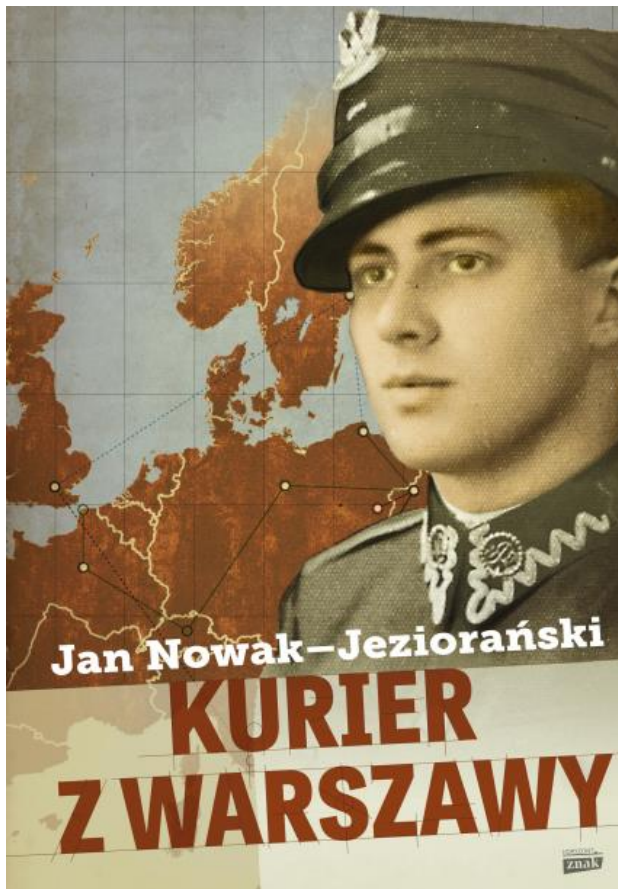
Nowak-Jeziorański odznaczony został m.in. krzyżem *Virtuti Militari* i Orderem Orła Białego. Był honorowym obywatelem m.in. Poznania, Wrocławia i Gdańska i Gdyni. Został też nagrodzony przez *College of Democracy* za szczególne zasługi w walce o demokrację w Polsce. Otrzymał amerykański Prezydencki Medal Wolności. Był też doktorem honoris causa m.in. uniwersytetów Jagiellońskiego, Warszawskiego i Wrocławskiego. Był laureatem wielu nagród dziennikarskich, m.in. Nagrodę Kisielea w kategorii publicystów, Złoty Mikrofon przyznawany przez Polskie Radio twórcom audycji emitowanych przez publiczną radiofonię, Diamentowy Mikrofon - nagrodę Polskiego Radia dla najwybitniejszych postaci radiowych. Otrzymał tytuł "Człowieka Pojednania 2002", nadany przez Polską Radę Chrześcijan i Żydów. Uhonorowany został też nagrodą im. Ksawerego Pruszyńskiego za reportaż literacki i eseistykę. W 2001 r. był nominowany do pierwszej edycji nagrody im. J Giedroycia, a w 2003 r. otrzymał Super Wiktora nagrodę przyznawaną za całokształt dokonań najwybitniejszym telewizyjnym postaciom. Był też honorowym członkiem Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich.

Napisał kilka książek, m.in. "Kurier z Warszawy", "Wojna w eterze", "Polska z oddali", "W poszukiwaniu nadziei" i "Rozmowy o Polsce", "Fakty, wydarzenia, opinie".

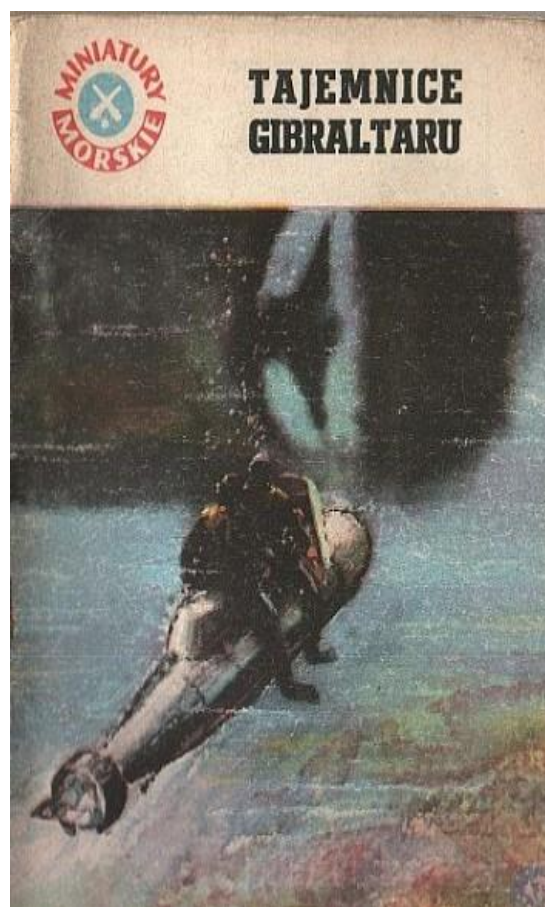
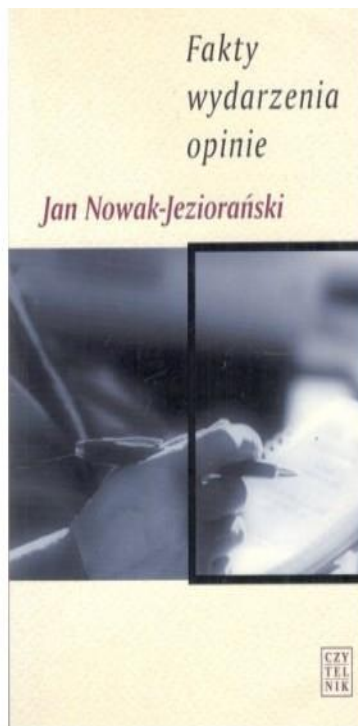
Zmarł 20 stycznia 2005 r. w Warszawie.

Źródło: <https://dzieje.pl/postacie/jan-nowak-jezioranski-1914-2005>

ZNANE UTWORY

SŁYNNE CYTATY

Nie ma demokracji bez udziału obywateli. Tam, gdzie obywatele nie interesują się życiem publicznym, demokracja jest bardzo krucha.

- Jan Nowak Jeziorański

WielkieSłowa.pl

"Pesymizm jest prorocstwem, które samo się spełnia..."

- Jan Nowak Jeziorański

„Przychodzi moment, kiedy nie wolno patrzeć na kraj z oddali. Dlatego postanowiłem patrzeć na Polskę z bliska”.

Jan Nowak-Jeziorański, Polska z oddali